

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Marco Missiroli
FEDELTA'

Copyright © 2019 Giulio Einaudi editore

This edition published in agreement with the Proprietor through
MalaTesta Literary Agency, Milan

Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03561-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Marko Misiroli

VERNOST

ITALIJANSKI I SVETSKI IZDAVAČKI FENOMEN

Prevela Slađana Kuzeljević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

Tako znamo da smo živi: kada grešimo.

Filip Rot, *Američka pastorala*

„Pratila me je tvoja žena.“

„Moja žena?“

„Sve dovde“, reče mu Sofija i pogleda ga. „Profesore?“

Gledao je ka vratima učionice.

„Mislim da je u dvorištu.“

Karlo Pentekoste priđe prozoru i prepozna Margeritu po njenom ljubičastocrvenom kaputu koji je nosila od drugog dana proleća. Sedela je na zidiću i čitala knjigu, i dalje Nemirovska, prekrštenih nogu, dok je slobodnom rukom čuvala ranac. Bio je kraj marta i neočekivana magla nadvila se nad Milanom.

Karlo se okrenu ka studentima. Sofija se smeštala u drugi red i vadila svoju beležnicu i bademe. Izgledala je mlađe od svoje dvadeset dve godine, zahvaljujući majušnom licu i nežnim pokretima koje bi pravila kukovima, potpuno neočekivano. Posmatrala ga je sa istom onom strepnjom kao kad ih je rektor sazvao jer ih je neka brucoškinja zatekla u toaletu u prizemlju: on na njoj, rukama joj mazi vrat, ili nekako tako, s obzirom na to da je brucoškinja imala jednu verziju, pa drugu, pa bezbroj, a svaka je potkrepljivala glasinu da su profesor Pentekoste i jedna od njegovih studentkinja imali bliski susret sumnjive prirode.

Nije započeo predavanje, obukao je sako i izašao iz učionice, sišao niz stepenice, usporio u hodniku i okrenuo se ka toaletu. Vraćao se tamo kako bi objasnio kolegi, vraćao se da bi objasnio rektoru, i svakome je rekonstruisao scenu koju je on nazivao nesporazumom: ulazak u muški toalet, mokrenje, pranje ruku, lica, sušenje, začuo je potmuli udarac koji je dopirao iz ženskog toaleta, primetio je da su vrata odškrinuta i pronašao svoju studentkinju Sofiju Kazadei skoro u nesveti – šta je mislio pod tim „skoro“? Nagnuo se nad nju i zvao je po imenu nekoliko puta, pomažući joj da se pridigne i ustane – rektoru je pokazao kako – pridržavajući je, na trenutak, naslonjenu u ćošku. Sve ukupno nije trajalo više od nekoliko minuta, a onda se devojka vratila i on joj je pomogao da se umije. Uopšte nije primetio brucoškinju.

Zastao je pre nego što se uputio ka svojoj ženi i prekontrolisao telefon: Margerita mu nije javila da će svratiti. Nastavio je u pravcu dvorišta, dok je ona i dalje čitala na zidiću.

„Imaš kaput koji upada u oči“, rekao joj je i pokazao na prozor učionice.

„Odmarala sam nogu. Sad sam htela da se popnem“, rekla mu je, zatvorila knjigu i ustala.

„Zaboravio si je“, reče i pruži mu bočicu.

„Došla si zbog antihistaminika?“

„Bilo mi je dosta da te gledam kako se mučiš prošle nedelje.“

„Ne želim da naprežeš nogu.“

„Došla sam metroom“, reče i popravi mu rever na sakou. „Da sam na tvom mestu, danas bih predavala napolju, magla ima neku svoju čar.“

„Odvlači im pažnju“, reče i spusti ruku na dno njenih leđa, kao i na onoj večeri kod njegove sestre kad su se upoznali. Brazda u

lumbalnom delu mu je nagovestila utrenirano telo. „Želiš li da se popneš? Moram da počnem.“

Margerita je volela njegove ruke koje nisu bile ruke profesora. Dopustila mu je da joj pomogne sa rancem, a zatim zajedno sa njim došla do ulaza.

„Došla si čak dovde samo zbog ovoga.“

„Došla sam i gotovo“, pokazala mu je na sat i upozorila ga da požuri. Nasmehio joj se i otišao.

Čim ga je videla kako nestaje na stepenicama, Margerita se oslonila o staklena vrata i spustila pogled. Zašto nije imala hrabrosti da ga isprati do učionice? Zašto nije imala petlje, kako je govorila njena majka, da pređe preko tog praga i uputi se ka *onom* toaletu? I zašto je sada drhtala? Polako se udaljavalala, imala je želju da se zaustavi, ali se naterala da izađe na ulicu, prošla je ogradu od kovanog gvožđa i zakopčala kaput. Stajala je i žmurila tražeći u sebi razlog koji će oterati tugu: razmišljala je o pedeset minuta koji će uskoro uslediti i zbog njih se osećala drugačije. Drugačije, u zamci. Te minute je unela u svoju agendu pod nazivom *Fizioterapija*, koji je takođe značio i avanturu. Osećala je i čuvala to osećanje kao protivotrov za nesigurnost dok je iza sebe ostavljala univerzitet i išla prema taksi stanici. Noga ju je bolela od kada se probudila. Bol se spuštao od prepona pa sve do kolena, nastao nakon trčanja u teretani pre tri meseca. Od tada je razmišljala o detaljima koji su je rastuživali: štikle zamenjene patikama, odricanje obilaženja nekretnina koje nisu imale lift, nemogućnost da potrči za detetom.

Izvadila je telefon i videla poruku vlasnice iz Ulice Konkordija, *Potpisala sam, draga Margerita. Sad je red na vas*, i jednu poruku od kolege: agencija je dobila ključeve kako bi započela prodaju. Imala je propušten poziv od majke. Ignorisa ga je držeći telefon u ruci, uspevši da ne uđe na Fejsbuk. Svaki put kada bi ušla na profil Sofije

Kazadei, na pamet bi joj padale lude ideje, kafeterija u kojoj je radila, bar u kome je doručkovala, kvart u kome je živela – prići im bliže. Stigla je do poređanih taksi vozila. Dala je adresu *FizioLaba*, Ulica Kapučini 6, i opustila se u sedištu zatvorivši oči. Taksista joj je predložio dužu putanju jer su bili radovi na kružnom bulevaru; potvrdno mu je odgovorila i ni o čemu više nije razmišljala. Tek bi povremeno provirila kroz prozor, posmatrajući Milano, prolaznike na trotoaru i vratare ispred palata. U trenutku se setila majke, okrenula je broj i već na prvi signal rekla: *Mama*.

„Upravo sam se spremala da pozovem vodoinstalatera.“

„Šta se desilo?“

„Onaj“, reče i uze vazduha, „onaj prokleti bojler.“

„Mama!“

„Uvek sam želela to da kažem, ali tvoj otac je smatrao da dama ne sme da ima pogan jezik“, reče i začuta. „Svejedno, zvala sam te da te pitam za stan u Ulici Konkordija.“

„Upravo su mi pisali.“

„I, šta misliš?“

„Nema lift, ali deluje interesantno. Ići ću sa Karlom da ga pogledamo pre nego što ga izložim u agenciji.“

„A noga?“

„Šta radiš kad imaš neku sumnju?“

„Boli te, znala sam!“

„Šta radiš?“

„Kakvu sumnju?“

„Sumnju.“

„Sumnja je test.“

„Mama, nismo u *Danu u sudnici**.“

---

* *Un giorno in prova* – italijanska emisija koja se bavi crnom hronikom i sudskim procesima koje rekonstruiše. (Prim. prev.)

„To je život, dušo moja“, neodlučno joj reče. „Hoćeš li mi reći o čemu se radi?“

„Stigla sam, moram da idem.“

„Ćerko moja“, reče i pročisti glas, „sve svoje sumnje možeš da razrešiš sutra na sastanku.“

„O bože.“

Majka je frknula. „Želiš da odeš tamo već mesecima, a ja sam se vraški namučila da ti zakažem: pola jedanaest, Ulica Viđevano 18, interfon F.“

„Podseti me zašto sam ono pristala.“

„Zato što je tamo išao i Dino Bucati. Zapiši sebi na ruku.“

„A ti zapiši rođendan moje svekrve.“

„Ne dolazim.“

„O, da, dolaziš!“

„O, ne, ali ti svrati da vidiš majku pre ili posle, ako želiš.“

Njena majka je sahranila muža i tri dana budna sedela u fotelji gde je on voleo da čita novine nedeljom ujutru. Na kraju je rekla: „Za koga ću sad da kuvam“ i neko vreme nije želela da priča o tom čoveku koji ih je navikao na rituale, na malu pijacu drangulija, na Teksa Vilera*, na smernost. Bio je ćutljiv čovek. Kako ne bi osetile njegovo odsustvo, ona i njena majka morale su da smišljaju koje-kakve načine: sporečkale bi se, telefonirale, pretvarale se da zvuče živahno.

Platila je taksisti i izašla ispred *FizioLaba*. Bilo joj je vrućina, ali je znala da je to zapravo nestrpljenje. Otvorila je ranac, proverila da li joj je tu kupaći kostim, gel za tuširanje, peškiri i češalj. Prijavila se na recepciji i uputila se ka svlačionici. Ispod šortsu nosila je kupaći – kupila je novi kada je shvatila kom tipu terapije treba da

---

* Teksa Viler – lik iz istoimenog italijanskog vestern stripa. (Prim. prev.)

se podvrgne – vezala je kosu, ponela telefon sa slušalicama i krenula razmišljajući da je kozmetičarka odradila svoj posao na brzaka. Uzela je flašicu vode koju je centar poklanjao svojim klijentima i ušla u rehabilitacionu teretanu. Andrea je uvek bio tačan, pa i tog dana. Rukovali bi se, onda bi je pitao da li je boli noga, a ona bi uvek odgovarala: „Povremeno“, i prepuštala se zvuku zatvaranja vrata prostorije, snažnim udarcem, navikavši se da deli taj kutak sa ozbiljnim dvadesetšestogodišnjakom koji je pokušavao da joj ublaži gotovo hroničnu upalu. Rekao joj je da legne, a ona je prešla preko elastičnog pojasa svog šortsa i pogledala ga. Klimnuo joj je i ona ga je skinula. Dečko je uzeo elektromagnetni aparat i naslonio joj ga unutrašnjost butine, podigao do prepone, zadržavši se na stidnoj kosti pritiskajući odgovarajućom jačinom. Kad se to dešavalo, Margerita bi se koncentrisala i gledala u stranu, trudeći se da sporije diše. To zagrevanje – kako ga je on zvao – trajalo je deset minuta i njoj iziskivalo da se izbori sa stidom. Ubrzo bi se i oslobodila. Uveravala ju je Andreina odlučnost, umešnost njegovih prstiju, pognutog pogleda. I ona je gledala u stranu, osim u trenucima – kao što je bio ovaj – kada je sklanjao elektromagnetni uređaj i spremio se da joj još malo pomeri kupaći kostim: to je bio trenutak u kome je Margerita prepoznavala početak uzbuđenja, pored deontologije. Trudila se da oseti njegove neodlučne prste dok su prelazili preko njene stidne kosti u potrazi za tetivom. Koristio bi palac, srednji prst, a ponekad i kažiprst, kojima ju je pritiskao kao da detaljno istražuje. Tokom prve posete objasnio joj je kako će izgledati tok fizioterapije: protivupalno dejstvo aparata, ublažavajući efekat ruku, vežbe koje treba da radi u teretani. Biće potrebno dvadeset pet tretmana, pored kontrolnih pregleda i ultrazvuka, sve ukupno po ceni od dve hiljade osamsto dvadeset evra. Nije to mogla sebi da priušti ili jedva da jeste. Probala je sa zdravstvenim osiguranjem, ali

se osećala izgubljeno u beskrajnom čekanju, počastivši se izborom koji bi njen otac nazvao *lakim*. Lako je bilo platiti tri hiljade evra za fizioterapeuta, lako je bilo dobiti *interrejl* propusnicu kao tinejdžer iako nije bila među najboljima u razredu, bilo je lako zadovoljiti se poslom agenta za nekretnine sa pameću arhitekta. Verovatno je bilo lako pomešati i terapijsku radnju sa požudom.

A sada kada je dozvoljavala fizioterapeutu da je određenim intenzitetom dodiruje u graničnoj zoni, u iščekivanju da mu kaže tačno mesto gde oseća bol, Margerita se vratila tamo: njen muž, vrata toaleta, peta zgrada univerziteta, prizemlje, ženski toalet. To je bilo *tačno mesto* koje ju je bolelo već dva meseca. Odagnala je tu misao onako kako je poslednjih nedelja navikla to da radi. Da li je bila brižna ćerka na koju se roditelj mogao osloniti? Mogla je biti daleko gora. Da li je bila agent za nekretnine koji je zloupotrebljavao vreme od jednog obilaska do drugog? Mogla je da ga zloupotrebljava. Da li je bila pacijent koji nikad ne bi dozvolio da ga tri prsta profesionalca zavedu? Mogla je biti. Svaki put kad bi je obuzimala pomisao na onaj toalet, *mogla* je da preispituje svoju prirodu, tako odvlačeći pažnju sa sumnje.

Andrea ju je pitao da li ju je bolelo na mestu gde je masirao. Bilo je dovoljno da mu odgovori „Malo desno“ i ostvarila bi svoju fantaziju. Andrea bi se uputio više udesno i to bi bio taj efekat: uživanje, nebesa.

Međutim, odgovorila mu je: „Malo levo.“

Prešao je levo: „Boli li više uveče?“

„Zavisi kako koji dan.“

„Radiš li vežbe?“

„Kako koji dan“, odgovorila mu je i namestila se na stolu za masažu, „u teoriji sam posvećena žena.“

„Sve kažu tako.“

„Sve?“

„I onda uzmaknu.“

„Što znači?“

„Ne suoče se zaista sa problemom“, reče joj i blago je pritisnu.
„Osećaš kako je ovde tvrdo?“

Ćutala je. Bila je kao one žene koje su preplavljivale to mesto, sa kupljenim kupaćim kostimom specijalno za tu priliku, bisernim mindušama i stanom u centru grada, suprugom diskutabilnog ponašanja, popustljiva.

„Oseti se da voliš svoj posao, Andrea.“

On smanji pritisak kojim ju je dodirivao.

„Hoću da kažem, dobar si u svom poslu. Jel' ti i ostali to kažu?“

„Dešavalo se.“ Odmakao se od nje i obišao oko stola za masažu, masirajući joj donji deo noge i penjući se naviše.

Margerita je osetila kako se bez žurbe približava njenim prepinama, loveći tetivu centimetar po centimetar. Dozvolila je sebi da se prepusti razmišljanju kakav bi bio u krevetu. Možda životinja, najverovatnije nedovoljno iskusan. Na trenutak je uzela u obzir dva prazna stana u koja je mogla da ga odvede: Avenija Sabotino 3, stan koji nisu nikako uspevali da izdaju zbog prevelikih stambenih troškova, i Ulica Bacini 18, trosoban stan sa malim džakuzijem.

„Malo desno“, najednom je prošaputala, iznenadivši sebe.

Usporio je i pitao je: „Još desno?“

„Još malo.“

Znao je da je desno bilo pogrešno. Držao je tetivu vrhovima prstiju tačno tamo gde je bolelo i već ju je štipao. Desno je bilo rizično, i falio je samo manji pokret: bilo je dovoljnom da spusti mali prst da bi osetio toplinu, vlažnost, drugačiju čvrstinu, a onda bi ga podigao, i nastavio dalje sa svojim poslom. Nikada to nije uradio, ali su mu kolege pokazale kako to izvode, pritom održavajući profesionalan

izraz lica. Svaki put kada bi došao slučaj zapaljenje tetive, a pacijent bio interesantan, laktali bi se ko će da ga preuzme. Margerita je bila njegova zbog očigledne nevidljivosti. Bila je simpatična žena, ne-upadljiva. Međutim, ispostavilo se da je bila iznenađenje i to ne zbog harmonično mišićavog tela, ili izvajanih i čvrstih nogu, niti zbog nežnih kukova, već je bilo otkriće kako je opuštala tetivu, zglobove, celu sebe tokom tih pedeset minuta isceliteljske napetosti. Voleo je ćutanje te žene koja ga je puštala da koncentrisano radi. Margarita je delovala kao da ne razmišlja ni o čemu, a onda odjednom, da ipak razmišlja. Zbog toga je nikad nije gledao, kao da ga je plašila pomisao da bi mogao da je prekine u njenoj zanesenosti. Često ju je njuškao: imala je miris kakav nikad pre nije osetio – poput mirisa mleka. Osećao ga je sve dok ne bi otišao pod tuš. Pogledao je na sat, imao je još pet minuta. Pomogao joj je da savije nogu i pitao je gde oseća bol tokom savijanja. Shvatio je da mora da joj istegne zadnju ložu. Stavio je njen članak na svoje rame i navalio se na zadnji deo njene butine, masirajući mišićni pojas. Osetio je prepreku i jače je pritisnuo. Čuo ju je kako stenje kao tokom njihovih prvih sesija. Nije to bio povik, više stenjanje. Rekao joj je da bude strpljiva i još jednom je pritisnuo kako bi ponovo čuo stenjanje koje je već poznao. Da li je onda i on bio isti kao i ostale njegove kolege? Bio je blag i brz, sve dok mu se nije umorila ruka. Vratio joj je nogu u ležeći položaj na sto za masažu.

„Sad idi malo na eliptični bicikl, posle će te Aliče voditi kroz vežbe.“

„Aliče?“

„Danas završavam ranije. Ali sutra treba da se vratiš. Ne sviđa mi se ta upala.“

„Već sutra?“

„Da, ako možeš?“

Porazmislila je na trenutak.

„Mogu u devet“, uspravila se i pustila da joj noge vise sa stola.

„Na kakvo lepo mesto ideš danas?“

Počeo je da otvara kabinu.

„Izvini, to ne treba da me se tiče“, rekla je i obukla šorts. „Samo, slobodno popodne u Milanu je prava retkost.“

„Neće biti baš slobodno vreme.“

„Stvarno?“, reče Margerita i u trenutku se postide. „Izvini, bilo je jače od mene“, reče mu, provuče se pored njega i sede na eliptični bicikl u prostoriji sa spravama.

Andrea je nastavio da je gleda, a potom se uputio ka svlačionici. Brzo se presvukao i izašao iz *FizioLaba* ne razmišljajući više ni o njoj ni o bilo kom drugom pacijentu. Nekada je i nakon posla razmišljao o svim tim telima: kako ih „popraviti“, koliko vremena će za to biti potrebno, kako da usavrši svoje seanse. Kasnije je naučio da zaboravi na njih, šetajući gospodskim ulicama Milana oko Ulice Kapučini, kroz vrevu Ulice Buenos Ajres, besnim saobraćajem kružnog bulevara, komplikovanim gradom Milanom. *Komplikovan* je epitet koji su mu nadevali nastavnici, kao i svi ostali, još u detinjstvu. Komplikovani: malo priča. Komplikovani: ne sluša. Komplikovani: premlatio druga. Komplikovani: napustio svog psa. Komplikovani: nikad nije imao devojku, a kasnije mnogo pogrešnih. Komplikovani: Andrea Manfredi. A kad je njegova majka rekla da joj je sin komplikovan kao Milano – težak samo na prvi pogled – znao je šta znači biti shvaćen, uključen.

Imao je potrebu za tim, „da se oseti delom“, da prošeta pored Vile Invernici i pored flaminga malo verovatnih u fontani, da prođe pored, potamnelih od saobraćaja, zgrada u liberti stilu koje su se isticale vraćajući se nazad u ulice koje su se završavale kod Porta Venecije gde su bili pederi, Afrikanci i buržuji jedni pored drugih

prateći šine Ulice Pjave prekrivene svežom travom. Pratio ih je jedan kilometar. Imao je naviku da šeta sa rukama u džepovima i opuštenim ramenima, skoro pa elegantno. Stigao je do Trga Trikolore i uhvatio tramvaj 9 do Porta Romana, zaseoka u Milanu pre nego što je postao popularan. Tu je odrastao, njegovi roditelji su već dvadeseti tri godine imali kiosk ispred Crkve svetog Andreja. U tom kiosku je zaradio novac za svoje studije fizioterapije, radeći od zore, šest leta uzastopno i dve cele zime. Pažljivo je vodio računicu o dnevnim novinama koje su ostajale neprodane; imao je svoju taktiku za izlaganje: među časopise bi ubacio uljeza, *Marvelove* stripove ili ilustrovane knjige o životinjama ili *Paninijev* album. Otac bi ga pustio da radi po svom, a onda bi sve presložio. Njegov otac je uvek slagao, pa čak i tog dana bio je povijen nad kutijom i sa preciznošću slagao polovna izdanja *Uranije** koje će prodavati po ceni od dva evra.

„Ja ne idem“, reče kad ugleda Andreu da mu se približava.

„Tvrđoglav je!“ reče majka izlazeći iz kioska, odmahujući rukom.

Andrea je uhvatio oca pod ruku i pomogao mu da se uspravi. Oči su mu bile vodenaste. Pridržavao ga je dok mu je majka pružala fasciklu sa lekarskim nalazima.

„Javite mi se.“

Prešli su ulicu i prošli pored crkve. Držali su se tako blizu kao da im je hladno, a onda je stari ponovio: „Neću da idem tamo.“

„Trebalo nam je dva meseca da zakažemo.“

„Zvučiš kao tvoja majka.“

„To je samo kontrola.“

„Ne insistiraj.“

„Radi kako hoćeš.“

---

* Italijanski časopis za naučnu fantastiku. (Prim. prev.)

Radio je kako je hteo od kada su ga momci iz *Rok kafea* pronašli da leži ispred kioska, držeći se za levu ruku i žaleći se na bol u grudima. Izašao je iz bolnice sa tri bajpasa i sa objavom da su Vatikan – ne papa nego kardinali – i Inter – ne Morati nego igrači – bili odgovorni za to što zamalo nije presvisnuo. Kasnije je izjavio da je to sve zbog kioska, što su i lekar potvrdili rekavši da je samo četiri sata odmaranja noću tokom celog života ugrozilo miokard. Tako je počeo da spava sat vremena duže i prestao da više dok gleda emisiju *Sportska nedelja*, da se nervira, da uzima četiri dima supruginog *marlbora*.

Andrea će se snaći. Marija će se snaći. On je imao samo jedan imperativ: da sluša sebe.

„Obavi kontrolu i završi sa tim.“

„Ne brini ti o meni nego nabavi sebi psa.“

Andrea je držao korak s njim, sve dok nisu stigli do klupe iza ljuljaške i seli. Sunce je bilo zubato, pa je otac zakopčao i poslednje dugme na svojoj polo majici; bio je upao u farmerke, a noge su mu se u njima klatile poput klatna.

„Nabavi vučjaka i bićeš srećan.“

Na klupi preko puta njih sedela je devojka sa kožnim rancem u krilu, iz kog je nešto vadila i jela. Andrea ju je posmatrao, delovala mu je melanholično.

„Ili nekog maremana*“, rekao mu je otac i ispravio leđa držeći se za rame.

„Nabavi ga ti.“

„Tako ćeš prestati da se brineš za mene“, dodao je otac i dalje se držeći za rame.

„Šta ti je?“

---

* Pastirski pas poreklom iz Italije. (Prim. prev.)

„Ukočen sam od sedenja.“

Andrea je gledao u svoje šake. Bile su velike i glatke, domali prst mu je bio duži od kažiprsta. Stavio je šaku jednu u drugu i protrljao ih; kad god bi bio nesiguran, trljao bi šake. Krajičkom oka pogledao je oca koji se držao za rame. Pokušao je da skrene pažnju s oca i pogledao u pravcu melanholične devojke, kad je primetio da i ona njega gleda. U pozadini su se čule devojčice, Južnoamerikanke, kako ćaskaju na ljuljaškama. Prineo je svoje dlanove licu. I dalje su mirisali na Margeritu. Spustio ih je. „Gde osećaš grč?“

„Gospođa Venturi više ne uzima *Korijere dela sera* zašto što ga muž sad čita na kompjuteru.“

„Rame?“

„Odmah prodaj kiosk kad budem prestao da radim.“

„Samo rame?“

„I vrat pomalo.“

„Lepo se nasloni i spusti ruke uz kukove.“

„Odmah prodaj kiosk, jesi li razumeo?“

„Uradi šta sam ti rekao.“

Otac se nije pomerio, a Andrea je prošao iza klupe, pomogao mu da se osloni o naslon i čim je počeo da ga masira, shvatio je da je osetljiv i uplašio se da ga ne povredi. Imali su isti nos, ali se i po izrazu ustručavanja moglo zaključiti da su otac i sin. Sofija prestade da ih gleda i završi sa grickanjem badema. Podigla je ranac i stavila ga na leđa. Izašla je sa pola predavanja profesora Pentekostea, uhvatila 9I, a potom sišla čim je kroz prozor trolejbusa ugledala park Ravica. Otkako je napustila Rimini, nedostajao joj je otvoren prostor. Šest meseci ranije stigla je na glavnu stanicu ophrvana željama i s predosećanjem da će joj se život promeniti; umesto toga, sad joj je malo falilo da ode: dvadesetdvođišnjakinja vezana za provinciju, koja je radila stvari zbog kojih se kajala.

Prešla je preko travnjaka i stigla na ulicu poslednji put se okrenuvši da pogleda starijeg čoveka i dečka koji ga je masirao. Nisu se razaznavali od magle. Nastavila je dalje lagano da šeta: Porta Romana bio je deo grada koji ju je umirivao, kuće sa niskim krovovima i radnje. Kad je prošla crkvu, zastala je i priznala sebi da želi da se izvini profesoru. To što je prišla katedri pred svim studentima, izložilo ju je dodatnoj sumnji. Želela je da mu prizna da je njegova žena nije pratila i da se sasvim slučajno našla na njenom putu. Ali šta bi mu odgovorila ako bi je pitao zašto ga je slagala? Ni sama nije znala zašto je to uradila. Kad je u metrou spazila profesorovu ženu, sakrila se među putnicima i nastavila da je posmatra držeći rastojanje sve do univerziteta. Videla ju je kako sedi u dvorištu, otišla u učionicu i prišla profesoru kako bi mu rekla tu malu laž. I dok ju je izgovarala, osećala je pravdu: nakon nesporazuma u toaletu, držao ju je na odstojanju, ne pružajući joj priliku da razgovaraju, čak ni povodom drugog sastava koji mu je predala još pre dva meseca, ostavljajući je sa kritikom prvog sastava, koji je ocenio kao besadržajan.

„Besadržajan?“

„Besadržajan.“

Zbog toga mu je predala drugi, od sedam strana ispisanih rukom, u kome je pisala šta se desilo u *fijat punktu* sa njenom majkom. Naslovila ga je *Kako stoje stvari*. Kad ga je profesor dobio, jedne srede ujutru, rekao joj je da ne prima radove rađene na sopstvenu inicijativu. Ostala je sa papirima u rukama, a onda ih spustila na katedru i tokom celog predavanja ih posmatrala, sve dok ih profesor nije pokupio zajedno sa svojim knjigama i kompjuterom. Stavio ih je u torbu izbegavajući da joj uputi pogled, kao onda kad su bili kod rektora na razgovoru, sa njim koji je nije udostojio saučesništva, iako je znao da zavisi od onoga što će ona reći. Držala se scenarija: slošilo joj se u toaletu, on joj je pritrčao i pomogao da se pridigne.